

Asia: VN/3920/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen laadun edellytyksistä (1 §)

Diabetesta sairastavien määrä tulee kasvamaan globaalisti tulevien vuosikymmenten aikana (IDF Diabetes Atlas, 2022, 32). Myös Suomessa sairastavuus on nousujohteinen. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämä Diabeteksen laaturekisterin mukaan Suomessa vuonna 2022 oli tyyppin 1 diabetesta sairastavia 43 182 ja tyyppin 2 diabetesta sairastavia 378 898 (Diabeteksen laaturekisteri, THL). Diabeteshoitajien toiminta on vaikuttavaa ja kustannustehokasta (Carey, N. & Courtenay, M., 2007). Kustannustehokkuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta onkin tärkeää tunnistaa diabeteshoitotyön osaajien riittävä tarve myös tulevaisuudessa.

Jo vuosia työskennelleiden diabeteshoitajien eläköityminen vie mukanaan paljon hiljaista tietoa diabeteshoitotyöstä. Nyt tarvitaan lisää aiheesta kiinnostuneita ammattilaisia turvaamaan riittävä diabeteshoitotyö hyvinvointialueilla.

Hyvinvointialueen tulee myös pystyä takaamaan täydennyskoulutukselle riittävät resurssit. Tällä hetkellä diabeteshoitotyön erikoistumiskoulutukset ovat maksullisia. Uusia diabeteshoitotyötä tekeviä tulisi pystyä sitouttamaan pysyvyyteen suunnitelmallisella kouluttautumishajalla.

Diabeteshoitajan kriteerit on laadittu vuonna 2012, ja ovat tällä hetkellä päivitettävänä. Kriteerit korostavat koulutuksen, työkokemuksen ja työn sisällön merkitystä. Diabeteshoitajana voi toimia peruskoulutukseltaan oleva sairaanhoitaja, kättilö tai terveydenhoitaja. Diabetesosaamista ei sairaanhoitajakoulutuksessa nyt riittävästi ole perussisällöissä mukana (osana kansansairauksia) ja siksi täydennyskoulutuksen tarjoaminen on välttämätöntä diabetesosaamisen turvaamiseksi. Peruskoulutuksen lisäksi tulisi olla vähintään yksi alla olevista täydennyskoulutuksista käytynä:

- AMK Diabeteshoitotyön opintoja 30 op
- FEND ENCUP –koulutus
- Diabetesliiton diabeteksen hoidon peruskurssi 5pv ja jatkokurssi 2-3pv
- Diabetesliiton lastenalan diabeteksen hoidon koulutus 3pv ja jatkokurssi 2-3pv

- Diabetesliiton monimuotokoulutus, diabeteshoitotyön kehittäminen 10 op

2. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen määrästä (2 §)

Vuoden 2012 laadittujen Diabeteshoitajan kriteerien mukaisesti vuosittain tulisi päästä täydennyskoulutuksiin vähintään kaksi kertaa vuodessa, esimerkiksi

- Diabeteshoitajien koulutuspäiville
- Valtakunnallisille diabetespäiville
- Suomen DESG:n koulutuspäiville
- Muu valtakunnallinen diabeteskoulutus
- Alueellisille koulutuspäiville

3. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen arvioinnista ja seurannasta (3 §)

Diabeteshoitotyössä on saatavilla asiantuntijoille yritysten ja yhteisöjen maksuttomia koulutuksia, jotka ovat tärkeitä ammattiosaamisen lisääjiä. Osallistuminen maksuttomiin koulutuksiin ei saa heikentää työntekijän oikeutta osallistua maksullisiin koulutuksiin eikä se saa rajoittaa koulutuksiin osallistumisia. Työntekijälle tulee olla mahdollista osallistua koulutuksiin työajan puitteissa.

Diabeteshoitajan ammattitaidon takaamiseksi tarvitaan usein ulkopuolisia maksullisia koulutuksia, joten pelkästään sisäiset koulutukset eivät takaa ammattitaidon ylläpitämistä.

4. Lausunnonantajan näkemykset asetuksen voimaantulosta (4 §)

Ei huomautettavaa.

5. Onko asetuksen olennaisia vaikutuksia arvioitu riittävästi? Mitä muita olennaisia vaikutuksia asetuksella voidaan arvioida olevan?

Täydennyskoulutuksen vaikutusten arviointi esimerkiksi hoidon tuloksellisuuteen on vaikeasti arvioitavissa. Täydennyskoulutusten vaikutuksia voidaan parhaiten seurata työntekijöiden ja esihenkilöiden näkemyksiä, kartoittamalla työnvaativuuden arviointien ja kehityskeskusteluiden perusteella. Lisäksi Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) ylläpitämän diabetesrekisterin kautta voidaan tarkastella hoidon vaikuttavuutta tuloksia seuraamalla.

Perustelumuiotiossa ei ole lainkaan mainintaa täydennyskoulutussuunnitelman toteutumisen arvioinnista. Suunnitelman laatiminen on epätarkoituksenmukaista, jos sen toteutumista ei arvioida eikä suunnitelmaa hyödynnetä vaikutusten arvioinnissa. Täydennyskoulutusten toteutumisen vertailu pitäisi myös olla kansallisesti mahdollista.

6. Muita yleisiä huomioita ehdotuksesta?

Terveydenhuollon ammattihenkilöstä annetun lain (559/1994) 18 §:ssä säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöiden täydennyskoulutusvelvollisuudesta ja jatkuvasta ammatillisesta kehittämisestä. Täydennyskoulutus nähdään velvollisuutena, ei mahdollisuutena ja työntekijän sitoutumista tukevana toimena.

Aaltonen Stella
Diabeteshoitajat ry - Diabeteshoitajat ry, hallitus